

אנשים במחטים וידקרו אותו, וכל שכן זמן וזמנים טובא שנה או שנתים או יותר.

הרימה ותולעה בעצמם נולדים מהחטאים והעונות שלו, כל רימה ותולעה הכל במספר ובמפקד לפי חטאיו.

כי הרימה ותולעה בעצמם נולדים מהחטאים והעונות שלו, כאשר תראה (בבא מציעא דף פ"ד ע"ב) במעשה ברבי אלעזר בן רבי שמעון שראתה אשתו כי תולעת רוחשת תחת אזנו ונבהלה מזה, ואמר לה אל תפחד, רק פעם אחת שמעתי זלזולת דצורבא מרבנן ולא מחיתי כראוי לי³, בעבור זה בא לי

(ב) בספר "ויוסף אברהם" אות י"ט כתב בזה הלשון:
ואפי' כששומע מאדם אחר שמבזה תלמיד וכל שכן דיין העיר ואפילו שלא בפניו יש חיוב גדול עליו לתבוע עלבונו ולנקום בעדו, וכמו שכתב כאן שבית דין מנדין על זה.

ומצינו בגמרא (ב"מ דף פ"ד, וסנהדרין דף מ"ד ברש"י ד"ה דבעיא) שגדולי ישראל נענשו על זה דשמעו פעם אחת זילותא לתלמיד חכם ושתקו, וכל שכן אם בייש אחד לתלמיד בפניו שיש חיוב עצום מאד מאד על כל השומעים לתבוע קלונו תיכף, ואם לאו ענוש יענשו מאד על זה, ואף אם יהי' זה שמבזהו מי שיהי'.

ונמצא בס' קורא הדורות מהרב ר' דוד איש ירושלים זכרונם לברכה מעשה נורא מענין זה, וזה לשונו: כתוב בסוף מחזור האשכנזים שישראל אחד איש בליעל נתקוטט עם הרב ר' יוסף בן לב זכרנו לברכה (הוא המחבר שו"ת מהר"י בן לב) בשאלונקי על ענין פסק דין שכתב נגדו, והכהו על הלחי בשוק בפני כל העם, ולא הי' מי שימחה בידו, ואין דובר אליו דבר על ענין זה, מפני היות האיש הבליעל ההוא עשיר גדול, ותקיף ואלם מאד, והרב הי' שם בעת הזאת לפני חנות של בשם אחד ושמו אברהם קטלאנו, קרע הרב את בגדיו ואמר בקול גדול שומו שמים על זאת, ובלילה ההוא (שנת ה' אלפים ש"ה ד' לחודש אב) נכנס הבושם בחנות כו' והאור נאחז ונתרבה הלהב, וקם שריפה גדולה ונשרפו כמו חמשת אלפים בתים מבני ישראל במשך ו' שעות, כי

זה הצער, ומזה החטא נברא זה התולעת. הגם שיכול להיות שהיה זאת כמה זמן אחר הסתלקותו, כדמשמע שם מהגמרא, אבל הצדיקים כל מה שמעלים אותם מדרגא לדרגא מדקדקים אתם ביותר אפילו בדקות שבדקות.³

הפסק מן גן עדן על תלמיד חכם שגרם בושה לחברו

בספר נפלאות הזוהר (דף ל"ט) וזה לשונו: והשנית, אמרו עוד השלוחים אלרבי שמעון ב"י: "כאשר ידענו שרבי שמעון רוצה לדעת ענין המשפט שעל התלמיד חכם, נוכל להודיע הדבר.

מעשה שהי' כך הי'. אחד מן החברים תלמידי חכמים הי' צריך לדרוש ברבים על איזה פסוק שבתורה, וזה התלמיד חכם שמת ורצה ליכנס בגן העדן הי' חבר באותה הישיבה לזה החכם שהי' צריך לדרוש, והוא הבין וידע שזה הדרשן כאשר יגיע למקום אחד בהדרוש שלו יאמר טעות גדול, כי לא ידע ענין אחד שהי' נחוץ לו לדעת לזה הדרוש, ולכך הי'

מן השמים נלחמו הרוחות הנושבות, ונשרפו כמו מאתיים נפשות ובתי כנסיות ובתי מדרשות הרבה וספרים אין קץ, לא נראה צרה גדולה כזאת, ואנשים היו מברחים רכושם מהאש רחוק כמטחוי קשת בשדות, ועל כל זה הלך האש עליהם ושרפם, ואחר כך עלה הנגף בעם והיו מתים בכל יום הרבה נפשות מישראל עד שהגיעו ביום אחד שנקברו ביום ההוא שי"ד מתים כמנין השם שד"י, ומדיום ההוא והלאה הי' הנגף הולך ונתמעט עד שנעצרה המגפה עכ"ל עם הוספות מסדר הדורות מהגאון מהגאון ר' יחיאל ממיינסק ז"ל.

והנה ממעשה זו התעוררות גדול יוצא לנו לזהר מאד מלשמוע עלבון תלמיד חכם ולשתוק, אבל מכל מקום ודאי שצריך לזהר בזה משום כעס בלב ולא יהי' רק נראה ככועס. עכ"ל, שם.

ג) ראה פרי עץ חיים שער התפילין (פרק י'). שער הגלגולים (הקדמה כ"ב). שער הכוונות ענין סעודת שחרית של שבת בסופו.

מודיע מזה לשאר החברים שישתקו כולם ואל יודיעולו מזה המקום שיבוא לטעות, למען יכלם ברבים. וכך הוה, שכאשר הגיע הדרשן למקום ההוא עשה זה הטעות בשוגג, ונודע מזה הטעות להעולם שבא לשמוע הדרוש, ונעשה צחוק בעיניהם, ועל ידי זה הלבינו פני הדרשן ברבים.

מלאכי חבלה לא נותנים להצדיק רשות ליכנס לגן עדן

זאת היא העבירה שבשבילה נתעכב אותו התלמיד חכם על ידי הכרובים ומלאכי חבלה שלא יכנס לגן עדן, ויצא הפסק שיתעכב כך באותו הצער בין הכרובים ומלאכי חבלה ארבעים יום, ולאחר ארבעים יום יענש בעונש הגיהנם שעה וחצי, ואחר כך יוכל ליכנס בגן עדן.

כאשר שמע רבי שמעון זה הפסק נצטער על זה ויאנת. אחר כך שאל להשלוחים, אם יכולים לאמר לו את השם שלאותו התלמיד חכם שנענש כך. ויאמרו אליו, שאין להם רשות לגלות את שמו של הנענש. אמנם אם רבי שמעון יחפץ דוקא לדעת מי הוא זה, יכול להיות שבאם יעשה שאלת חלום על זה יודיעוהו את שמו מן השמים.

וכן תדע, כי אפילו מחט בבשר החי אינו שוה כשדוקרים בעין או במוח או בלב או בבשר עב וכדומה, כי אפילו הדקירות האלו גם כן אינם שוות רק לפי החטא, כי כל רימה ותולעה הכל במספר ובמפקד לפי חטאיו.

כל זה הם יסורי הגוף עם התלבשות הבלי דגרמי שבו, שמקבל הגוף העונש עד שישוב עפר ואפר, עד לעתיד ליאמר ה' (ישעי' כו, יט) "הקיצו ורננו שוכני עפר", במהרה בימינו אמן.

והנה יש מעשים טובים המגינים על האדם, אשר על ידם ניצול האדם מצער חיבוט הקבר, ומצער רימה ותולעה, כדאיתא במסכת חיבוט הקבר המובא לעיל (פרק ח'),

והיו צדיקים קדושי ארץ שלא חזרו לעפר, והמה חיים וקיימים בקברם, כמו שמצינו (שבת דף קנ"ב ע"ב) אצל רבי אחאי בר יאשיה, ובמדרש רבה (קהלת פרשה י"א) ובזוה"ק (חלק ג' דף ע"א ע"א) ברבי אלעזר בן רבי שמעון, וביתר צדיקים קדושי ארץ, שחפרו אחר כמה מאות שנים בקברם ומצאו אותם כמו שהמה חיים, ואלו יש להם גם כן שיעור עד כמה וכמה, ואיזה צדיק, ואיזה מעשים טובים, והיודע נסתרות יודע.

נעזרת השם יתברך

פרק י'

• מקץ •

בפרק הזה יבואר:

מעשה נורא באשה ששחקה על
העונשים בעולם הבא - גודל העונש
של הרשעים בעולם הבא - צדיקים
במיתתם קרויים חיים, ורשעים
אפילו בחייהם קרויים מתים - על
ידי מצות הכנסת אורחים ניצל
ממיתות משונות ומחיבוט הקבר.

תוכן הענינים

של פרק י'

- א. בו יבואר גודל המומאה שנעשה על ידי עבירה.....ה
- ב. מעשה נורא באשה ששחקה על העונשים בעולם
הבא.....ו
- ג. אפילו שהעונש לא בא מיד לאחר זה יבוא חס ושלום
כלי חנינה.....ו
- ד. גודל העונש של הרשעים בעולם הבא.....ו
- ה. עונש הרשעים בגיהנום.....ח
- ו. צדיקים במיתתם קרויים חיים, ורשעים אפילו בחייהם
קרויים מתים.....ט
- ז. על ידי מצות הכנסת אורחים ניצל ממותה משונות
ומחיבוט הקבר (ועיין לקמן בפרק ח' - מסכת חיבוט
הקבר).....יא

פרק י'

בו יבואר גודל הטומאה שנעשה על ידי עבירה

בספר הקדוש קב הישר פרק א' כתב וזה לשונו: בוא וראה מה שמצאתי כתוב בספר "אותיות דרבי עקיבא", כי יש מלאך אחד עומד סמוך לרקיע הראשון ורואה מעשים של בני אדם ומכריז למלאך אחר, ואותו המלאך השני מכריז הכרוז לפני פרגודא קדישא (רוצה לומר, פרוכת הקודש), ומחמת קול כרוז זה מה שבני אדם עושין עבירות, מתרחקים משם כל המלאכים שרוצים לומר שירה, עד שמטהרין את המקום בטבילות.

אוי לנו! קל וחומר, אם מהמקום ששומעין כרוז העבירה, מלאכי השרת מתרחקים ומטהרים המקומות - כל שכן שיש טומאה באותו מקום עצמו שנעשה בה העבירה, וקל וחומר הבן אדם שעושה העבירה בעצמו.

ואל יאמר הבן אדם: יתמרמר לבי בקרבי, וי לי! אין לי תרופה עוד, שהרביתי לחטוא לפני הקדוש ברוך הוא! אדרבה, תחשוב בדעתך, כי ה' אלקי העולם הוא מלך רחמים, כפיו וידיו פרושות לקבל תשובה, ובפרט מעמו ונחלתו, ותיכף כשיקח האדם פנאי לעצמו ומתבודד כך, אז בודאי אלקים יהי' בעזרו לגדר גדר על להבא, ויהי' ד' אלקיו עמו, והבא לטהר מסייעין לו (שבת קד, א). ויש לו להבן אדם בעצמו לראות לישר המסילה ולתקן את המעוות. ואל יהי' מיקל לעצמו לומר: זה הוא עבירה קלה, ואין כדאי לחרוט בזה או לעשות תשובה, ואניח את הקלים, ואתבונן על החמורות לתקן, כי צריך האדם לידע שאין הקדוש ברוך הוא ותרו, ואפילו על דיבור קל.

מעשה נורא באשה ששחקה על העונשים בעולם הבא

ובוא וראה מה שכתב הרב החסיד בספר "רכב אליהו", מה שאירע בימיו באשה אחת, שהיתה יושבת בין שארי נשים, והיו מספרים אשה אחת עם חברתה בענין הדרכה של דין וחשבון שצריך כל אדם ליתן על מעשיו, ופתחה אשה אחת בדרך שחוק ואמרה: ואני בבואי לפני יום הדין בבית דין שלמעלה, וישאלו אותי למה עשית כך, אעשה את עצמו אילמת, שלא אוכל להשיב. ולא היו ימים מועטים עד שנעשית אילמת עד יום מותה. עד כאן לשונו. הרי מוכח שהדיבור סליק למעלה ועושה רושם.

אפילו שהעונש לא בא מיד לאחר זה יבוא חס ושלוש בלי

חנינה

ואל יחשוב וידמה האדם לומר אחרי חטאו ופעולות שוב שעשה, יש לו כל תענוגי עולם הזה ועושר ובריות גופו, ובשבל זה לא יחריד לו חרדה. אדרבה, עליו נאמר (קהלת ה, יב): "יש עושר שמור לבעליו לרעתו", כי הקדוש ברוך הוא ממתין לו עד שתתמלא סאתו, ובפעם אחת ישפך חרון אף ה' עליו, ובוא יבואו עליו בעלי חיצים ודינים קשים, רחמנא ליצלן, בלי חנינה וחמלה.

בן אדם, בן אדם! **אם אתה יודע כמה שדים מסטרא אחרא, העורבים על רביעית הדם שבלב האדם - בודאי היית משעבד גופך ונשמתך להבורא יתברך!**, עד כאן לשונו.

גודל העונש של הרשעים בעולם הבא

בספר שבע פתילות מובא, וזה לשונו: גדול עונש הרשעים גמורים לאחר מיתה^א, אין לו קץ ותכלה, שבא עליהם

א) במסכת נדה (לא, א) ובקהלת רבה (הי, וזה) לשונו: שלושה שותפין יש באדם (ביצירתו), הקב"ה ואביו ואמו. אביו

בחשבון כל מחשבותם ומעשיהם, ונידונין עליו. כדגרסינן בפרק קמא דראש השנה (טז, ב): תניא, בית שמאי אומרים, שלוש כיתות הן ליום הדין, אחת של צדיקים גמורים - נכתבים ונחתמים לאלתר לחיי העולם הבא, ואחת של רשעים גמורים - נכתבים ונחתמים לאלתר לגיהנם, ואחד של בינונים שעונותיהם וזכויותיהם שקולים - יורדין לגיהנם ומצפצפים ועולים, ועליהם אמרה חנה (שמואל-א ב, ו): "ה' ממית ומחי", מוריד שאול ויעל". ובית הלל אומרים, רב חסד מטה כלפי חסד, ועליהם אמר דוד (תהלים קטז, א-ב): "אהבתי כי ישמע ה' וגו' כי הטה אזנו לי". והרשעים ביום הדין הם מצדיקים עליהם את הדין, ואומרים יפה זכית, יפה חיבת, ויפה תקנת גן עדן לצדיקים וגיהנם לרשעים. והא דאמרין רשעים אפילו בפתחה של גיהנם אינם חוזרים בתשובה - היינו פושעי אומות העולם, אבל פושעי ישראל לא, כדאיתא בעירובין (יט, א).

מזריע הלבון (שממנו נוצרים בגוף הולד הלבונים - הליחות הלבנות שבכל הגוף) שממנו עצמות וגידין... אמו מזרעת (בו) אודם שממנו (נוצרים בולד הליחות האדומות שבכל הגוף) עור ובשר.. והקב"ה נותן בו רוח (היא הרוח החיים המפעילה את איברי הגוף, והיא הנקראת "נפש החיונית") ונשמה (שהיא החלק שבו מתייחד האדם למעלה מדהמה, נשמת אדם), וקלסתר פנים (זיו תואר הפנים שבו נבדל הוא מאחרים להבחין בין אדם לאדם), וראיית העין (חוש הראי'), ושמיעת האוזן ודיבור פה והילוך רגלים (כוח התנועה והפעולה בידיו וברגליו ללכת ולעשות), ובינה ושכל. וכיון שהגיעה זמנו להיפטר מן העולם, הקב"ה נוטל (את) חלקו, וחלק אביו ואמו מניח לפניהם...

ובפירוש עץ יוסף על מסכת נדה (לא, א) וזה לשונו: וביארו המפרישים כי אין הכוונה ל"שתפות" ממש, שהר הכל מאת הבורא יתברך, וגם אביו ואמו הם יצירת הבורא. אלא שהאב והאם הם הסיבות הטבעיות אשר באמצעותם נברא גוף הולד, אבל לגבי הנפש - הרוח - והנשמה שבאדם, נתינתה רק מלמעלה על ידי הקדוש ברוך הוא יתברך.

עונש הרשעים בגיהנום

ולמדנו גם כן עונש הרשעים בגיהנם ממעשיות הכתובים באגדה, שאסקוה לבלעם ולטיטוס בנגידא (פי' באוב), וכולם הודו שהם נידונים בגיהנם, ושישראל הם חשובים לעולם הבא בגן עדן, כדאיתא בגיטין (נז, א). וגם כן מצינו מעשה בתנחומא, פרשת תולדות נח, שרבי עקיבא פגע באדם שהי' טעון עצים על כתפו, ומרהיט בהם כסוס. ושאל לו רבי עקיבא מי הוא, והשיב שהוא מת, ובכל יום דנין אותו ושורפין אותו באותו עץ, ואחר כך חוזר לקדמותו, וכן בכל יום, מפני שעבר הרבה עבירות חמורות. ושאל לו רבי עקיבא אם לא שמע מן המלאכי חבלה הממונים עליו שיש לו תקנה, והשיב שאין לו תקנה אלא אם הי' לו בן שהי' עומד בציבור והי' אומר בציבור "ברכו את ה' המבורך", היו מתירין אותו מן הפרענות. הלך רבי עקיבא למקומו, ולימד את בנו לומר קדיש וברכו, ובזה פדאו מעונש גיהנם. וראה המת את עצמו בחלום לרבי עקיבא, ואמר תנוח דעתך שהנחת את דעתי. מיד פתח רבי עקיבא ואמר "ה' שמך לעולם, ה' זכרך לדור ודור" (תהלים קלה, יג).

והנשמה משתתפת עם הגוף לקבל העונש, כדאיתא בפרק חלק (סנהדרין צא, א) כמשל חגר וסומא, לפיכך יש לו לאדם לירא מן העונש הגדול³ הזה, ואל יהא שטוף אחר תאותו, שהוא יצרו הרע השונאו, וינצל מדינה של גהינם

וגם

(ב) ובספר חיי עולם (פרק ז), כי הענין של הישארות הנפש וקיומה אחר פטירת האדם, נלמד מהתורה, מהנביאים וכתובים, מהקבלה האמיתית ומצד החוש. ולאחר שיתאמת אצל האדם האמונה בהישארות נפשו אחרי פטירתו מהעולם הזה, לא יוכל האדם להעלות על דעתו כלל - שתכליתו בעולם הוא עבור חיי העולם הזה - שכל ימי חייו אינם אלא שבעים שנה, ואילו נשמתו חי' וקיימת אלפי רבי רבבות שנים, אין קץ ומספר. מזה ערכם של

מסברא נראה, שיש עונש לרשעים בעולם הבא על עונם בעולם הזה. כי בבוא על אדם טובה בעולם הזה בשכר מצוה, או רעה בעונש עבירה - אין זה רק במעשה הנס, והוא נס נסתר, יחשוב בו הרואה שהוא מנהגו של עולם והוא ענשו ושכרו באמת. ולזה האריכה התורה ביעודים בעולם הזה, שהם נסים מופתיים וכנגד התולדה, ולא בארה יעודי הנפש בעולם הנשמות, לפי שקיום הנפש והדבקה באלקים הוא דבר ראוי בתולדה, שתשוב אל האלקים אשר נתנה, ואותה שנמשכה אחר תאות גופה, יתחייב שתאבד כשיפסד חמדה, ועל זה אמרה תורה (במדבר טו, לא): "הכרת תכרת הנפש ההיא, עונה בה", ופירשו חכמינו ז"ל (סנהדרין צ, ב): הכרת - בעולם הזה, תכרת - בעולם הבא. רצונם לומר, שמכרתת שכלה בעולם הזה, לפי שנוהגת בהיפוך.

צדיקים במיתתם קרויים חיים, ורשעים אפילו בחייהם קרויים מתים

ולזה

שבעים שנה לעומת הנצח, עולמי עד ונצח נצחים. לכן חייב האדם לבוא למסקנה הברורה - כי תכלית יצירתו וחיוו הם עבור חיי הנפש בעולם שכולו ארוך ונצחי, ולא לעולם הזה שהוא רק דרך ומעבר זמני כדי לזכות באמצעותו לחיי הנצח בעולם הבא.

האדם צריך לדעת כי הוא גר בעולם הזה

בדברי הימים (א, כט, טו), וכן כתוב במדרשים ומפרשים, כי גרים אנחנו לפניך (ימי שנותינו מועטים כימי הגר בארץ נכרי), ותושבים ככל אבותינו (אנחנו היו גרים בעולם הזה, ואף אנו כן), כצל ימינו על הארץ (לא כצל האילן, ולא כצל העוף הפורח העושים צל, אלא כצל כנפי הדבורה שיש לה כנפיים, ואין לה צל), ואין מקוה (אין מי שיש לו תקווה שלא ימות). כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי. (תהלים לט, יג).

רמזו חכמינו ז"ל באמרם (ברכות יח, א): צדיקים אפילו במיתתם קרויים חיים^ג, שנאמר (שמואל-ב כג, כ): "ובניהו בן יהוידע בן איש חי" - שאפילו במיתתו קרוי חי, ורשעים אפילו בחייהם קרויים מתים, שנאמר (דברים יז, ו) "על פי שנים עדים יומת המת" - המת מעיקרו. הא למדת, שאפילו בחייהם קרויים מתים, וכל שכן לאחר הפרד הנפש מן הגוף, שתשוב הנפש לתולדתה ולטבעה, ותלד לאבדון, ותכרת מן העולם הבא, כדכתיב (ויקרא כג, ל): "והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה". רוצה לומר, ממקום שנגזרה, שלא תשוב שמה, אלא תשאר בעפרירותה, ובחמרה שחמדה בהיותה בגוף. וכתוב גם כן (ישעי' סו, כד): "ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים ביי". ומה שכתוב בתורה (במדבר טו, לא): "הכרת תכרת" - רוצה לומר, שתשאר נכרתת ממקום שנחצבה לעד^ד לעולם. ואמר זה במגדף ועובד עבודה זרה, והוסיפו רבותינו

ג) בספר 'מסילת ישרים' (פרק א) כתוב וזה לשונו: מקום השכר והגמול הוא בעולם הבא, חכמינו הורונו כי האדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, שזה התענוג האמיתי הגדול ביותר שיש. ומקום העידון הזה הוא בעולם הבא, והעולם הזה הוא הדרך להגיע אל מקום חפצנו, ובאמת! היכול שום אדם בעל שכל להאמין שתכלית בריאת האדם ויצירתו הנפלאה הוא עבור מצבו בעולם הזה? שהרי מה הם חיי האדם בעולם הזה, היש אדם שהוא שמח ממש ושליו בעולם הזה? הרי ימי שנותינו הקצרים - שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, מלאים בצער, חולאים, מכאובים, טרדות וייסורים, ולא נמצא אדם אחד מניאלף שאכן ימצא בעולם הזה הנאה ושלוה אמיתית, ואיך ניתן לחשוב שהאדם נברא עבור מצבו בזה העולם?

אלא, תכלית בריאת האדם הוא עבור מצבו העתידי בעלם הבא, ולכן ניתנה בו הנשמה הגדולה שבה ועל ידה יוכל האדם לקבל את שכרו במקומו ובזמנו, עד כאן לשונו.
ד) עיין לעיל בפרשת ויצא באריכות.

(ראש השנה טז, ב) גם כן הכופרים בעיקר והרשעים המוחלטים, אבל רשעים לתיאבון בעבירות אחרות, שהם כמו אנוסים לצרם, אינו מתחייב אבדון לנפשם מכל וכל, אלא עונש זמני כדי למרק עונותיו, עד שתתלבן הנפש ותשוב למקומה.

ועל אלו אמרו ז"ל (שם): יורדים לגיהנם ונדונים שם שנים עשר חודש. לאחר שנים עשר חודש - גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת כפות רגלי הצדיקים. רצונם לומר, שמתעכבות נפשותם בגיהנם, לפי שהם מורגלות להמשך אחר התאוות, ומתעכבות שם לקבל עונשם למרק נפשם, ואחר המרוק חוזרות למעלה התחתונה שתחת הנשמות העליונות. על כן טוב לאדם לענות את גופו ולהכניעו ולמרקו בעולם הזה, שהוא כצל עובר, כדי שיבוא בשלו ויתעדן ויחי לעולם הבא הנצחי האמיתי.

על ידי מצות הכנסת אורחים ניצל ממיתות משונות

ומחיבוט הקבר (ועיין לקמן בפרק ח' - מסכת חיבוט הקבר)

בפרשת בהר (ויקרא כ"ה, ל"ו) על הפסוק "וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו", ולכאורה יל"ד מדוע אמר **וכי** ימוך אחיך, הול"ל **כי** ימוך אחיך, ומה בא אות וא"ו להוסיף על הפסוק.

ואפשר לומר דבאות ו' בא הפסוק להוסיף, דלא זו בלבד שתקיים **והחזקת בו**, ליתן לו כסף די מחסורו אשר יחסר לו, אלא ו' מוסיף, שתוסיף לבנות גם בית להכנסת אורחים, שהוא חלק ממצות צדקה וחסד. ועל פי זה יתבאר הרמז בתיבת **וכי** ימוך אחיך, **וכי** בגימטריא ל"ו. והרמז בזה י"ל, עפ"מ"ש בספ"ק הישר והטוב להרה"ק בעל אך פרי תבואה מליסקא זי"ע, שאמר בהספד על איש חשוב אחד שכתב שם עליו וזה לשונו: שה"י אוהב תורה ולומד בעת שהי

פנוי, ובעל הכנסת אורחים ביתו הי' פתוח לרוחה ובפרט לעוברים ושבים, ושמעתי מצדיק אחד שאמר על הפסוק (במדבר ל"ג, א') אלה מסעי בני ישראל, דהיינו אותן שעוזרין להולכי דרכים לנסוע ממקום למקום הם בבחינת הל"ו צדיקים, דהיינו אל"ה מסעי בני ישראל, אל"ה בגימטריא ל"ו, עי"ש.

ולפי זה יש לומר הרמז בתיבת וכי ימוך אחיך, דתיבת וכ"י עולה ג"כ ל"ו, והוא רמז למצות הכנסת אורחים שאדם המקיימה הוא בבחינתם של ל"ו צדיקי הדור, כמו שכתב הרה"ק מליסקא הנ"ל, ודו"ק.

ובספר אהל יעקב להמגיד מדובנא זצ"ל פי' על פסוק הנ"ל וכי ימוך אחיך, דבמדרש איתא הדא הוא דכתיב אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה', ומפרש הכוונה, דבראש השנה מקציבים לו לאדם כמה הפסדים ונזקים יהיו לו במשך השנה. ברם מי שיש לו שכל והגיון נותן מכספו לעניים וממילא הוא זוכה גם במצוה. אם הוא מקמץ ידו לעניים, נוטלים ממנו את כספו באופן רע. ועל זה אמרו חז"ל זכה הלא פרוס לרעב לחמך, לא זכה ועניים מרודים תביא בית.

וזהו הכוונה במדרש, אשרי משכיל אל דל, דאם הוא משכיל לתמוך את העניים, הרי ביום רעה ימלטהו ה', שאם נגזר עליו יום רעה חס ושלוש, לסבול הפסדים שונים רח"ל, מצילהו השי"ת מזה, לפי שכבר הוציא את כספו מידו. אבל אם לא השכיל והוא מקמץ ידו לעני, הרי עליו להוציא את כספו "ביום רעה", ואין מידו מציל, ע"כ תו"ד האהל יעקב.

ונראה לומר ג"כ דהפסוק בא לרמז לגודל מצות הכנסת אורחים, שמצלת את האדם ביום רעה ע"י שמשכיל אל דל להכניסו לביתו, ויתבאר עפ"י הסיפור הידוע דפעם באו

לפני הבית דין של מעלה רב תלמיד חכם אחד ביחד עם איש כפרי פשוט מאוד. ושאלו לרב מה הי' מעשהו בעולם הזה, והשיב שהי' עוסק בתורה, ודנוהו לגיהנם, כיון שתורתו לא היתה לשמה. אח"כ שאלו את הכפרי הפשוט, מה הי' מעשיך בעולם הזה, האם למדת? והשיב שלא למד כי הי' ע"ה, ורק זאת היתה לו, שקיים בביתו שבכפר מצות הכנסת אורחים בשלימות בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, ואז דנו אותו שיכנס לגן עדן העליון ושם תהא מנוחתו. וכמבואר כאן בזוהר הקדוש הנ"ל.

והטעם בזה, כי גבי מצות הכנסת אורחים אין מדקדקים עלי' בבית דין של מעלה אם היתה לשמה כל כך, דהלא סוף כל סוף החי' נפשות עניים ונתן להם לחם לאכול ומקום ללון בו לינת לילה, ונמצא דבין כך ובין כך עביד מצוה דילי', ע"כ הניחוהו ליכנס לגן עדן.

וידוע מהרה"ק מהרי"ד מבעל זי"ע שהי' כפרי אחד שהי' בא אליו להסתופף בצלו מפעם לפעם, ובכל עת שהי' בחדרו של הרה"ק מהרי"ד הי' מזכיר את עצמו שרוצה לעקור דירתו אל תוך העיר כי קשה עליו מאוד לדור בכפר, והרה"ק מהרי"ד לא הניח לו לעקור דירתו מהכפר, באמרו שבשמים חשוב הרבה יותר מצות הכנסת אורחים שאתה מקיים בכפר (ע"י שאנשים שנוסעים על הדרכים משחרים לפתחך ומתאכסנים אצלך) ממה שהיית פועל ע"י דירתך בעיר. ובספר רמתים צופים הביא שהרה"ק ר' משה מפשעווארסק זי"ע (בעמ"ח ספר אור פני משה) היה דרכו ליתן לכל אורח הבא אליו שני כוסות יין שרף, וכשנתייקר היין שרף לא נתן רק כוס אחד ואליהו זכרונו לברכה היה רגיל לבוא אצלו בכל יום ומאז לא בא אליו ועשה הרה"ק ר' משה מה שעשה עד שבא אליו אליהו וישאל לו רבי על מה לא באת אלי עד עתה, והשיב לו מחמת שהנחת מדת הנדיבות שהיה לך בענין הנ"ל ויאמר

לו רבי הלא זהו אינו נדנוד עבירה אך דבר קל וקש יחשב, והשיב לו שאני מקפיד גם על הקש.

עוד כתב שם בספר רמתים צופים וז"ל, דוגמא לזה שמעתי כי הרב ר' ליב דימימילעס ז"ל מלעמבערג (גיסו של הרה"ק ר' יעקב יצחק צוק"ל מלובלין) היה מכניס אורח גדול ויצו בביתו ליתן לאכול לכל הבאים וכן ליתן יי"ש לשתות בלי מעות לכל אשר יחפוץ, והיה איש אחד מלעמבערג שהיה שותה בכל יום בביתו עד שנעשה שיכור, ופעם אחת ראה הרב ר' ליב הנ"ל כי השיכור הנ"ל נופל בין הצינורות ואשפות ואז צוה הרב ר' ליב בביתו שלא ליתן להשיכור הנ"ל יין שרף בחנם. והנה תמיד היתה הברכה מצויה בביתו ומאז והלאה נפסק מעיין הברכה מביתו ויסע לגיסו הרה"ק ר' יעקב יצחק מלובלין אודות זה וישאל אותו הרה"ק מלובלין אם פסק ליתן לאחד יי"ש, אז נזכר הרב ר' ליב מאותו השיכור ויספר זאת להרה"ק מלובלין, והשיבו שיפייסו ויתן לו לשתות בחנם כדרכו מקדם וחזרה הברכה בביתו.

עוד הביא בספר הנ"ל כי הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע ראה פעם אחת בביתו שנתנו עבור האורחים ככרות לחם קטנים מכפי הרגילות והבין שהוא מחמת שהיה אז יוקר גדול, ואמר בפה קדשו כי אדרבה צריכים לעשות בשבילם עוד גדולים יותר מכפי הרגילות כי מסתמא הם רעבים יותר בעת היוקר (ועיין בספר הקדוש אור החיים פרשת ויגש בפסוק ולחם אין בכל הארץ וז"ל, פי' ולצד כובד הרעב היו אוכלים דבר מופלא וכילו הלחם והלא לראות עינינו דאבה נפשנו בשני רעב שהיו במערב שהיה אדם אחד אוכל שיעור מאכל י' בני אדם ועודנו רעב בבטנו רח"ל עיי"ש) וכמה מהם אין להם לחם לשובע בביתם ע"כ צוה לעשות לחמים גדולים יותר מכפי הרגילות ע"כ.

ובספר מראה אש הביא (באות צ"ד) הביא שהרה"ק רבי מרדכי מנאדווערנא זי"ע כשהיה דר בקערעסטיר, פעם אחת שמע שאיש אחד מקערעסטיר נוסע אל הרה"צ מליסקא, שלח אחריו ואמר לו האם אתה נוסע להרה"צ מליסקא, אמר לו האיש הן. אמר לו ר' מרדכי'לע תאמר להרה"צ מליסקא שקשה לי הרמ"א בהלכות פסח - כי אז היה קודם הפסח - דאיתא בשו"ע או"ח בסי' תכ"ט: שואלים בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום. וכתב הרמ"א ז"ל: ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח כו' עיי"ש. וקשה דמחבר אמר שצריך לדרוש והרמ"א אמר לחלק חטים, אכן תאמר לו גם התיירוץ, דהמחבר כתב שצריך לדרוש, על זה מוסיף הרמ"א מה לי לדרשתו, יראה שיהיה לעניים מצות על פסח.

וכשבא האיש הזה וסיפר מה שאמר לו הרה"ק ר' מרדכי'לע ושתק הרה"ק מליסקא, והנה קודם מנחה יום אחד קודם ערב פסח, כאשר הלך הרה"ק מליסקא לשאוב מים למצות מצוה, שמע שאשה אחת הולכת ברחוב ובוכה. וצוה הרה"ק לשאול אותה למה היא בוכה, ואמרה שנשארה בלי מצות על פסח, כי בעוד שהיו אופים לא היה לה קמח, ועתה שיש לה קמח אינם אופים מצות. אמר הרה"ק מליסקא, את זה רימז לי ר' מרדכי'לע, וכאשר שב מן שאיבת המים, אמר הרה"צ איש לא ילך מפה, והלך הרה"צ וכשראו שהרה"צ הלך הלכו עמו ואפו המצות של האשה הזאת.

וכבר אמרנו פעם להמליץ בביאור מה שאומרים בקינות לתשעה באב **זכור ה' מה הי' לנו וכו' מימינו בכסף שתינו וכו' על צווארנו נרדפנו - כי שנאת חנם רדפנו.** פי' **מימינו בכסף שתינו**, שרק אנו שתינו מימינו ולא היינו נותנים לאורחים לשתות ג"כ מימינו, וגם **על צווארנו נרדפנו**, שלא הקפדנו לתת לאורחים לאכול, רק **על צווארנו**, פי' שלעצמינו

יהי מה לאכול אבל לא דאגנו בעד צוארי האורחים שישבעו, ע"כ נרדפנו. והטעם בזה, מדוע באמת לא נתנו לאורחים רק לצווארי עצמם, **כי שנאת חנם רדפנו**, וכנ"ל דמצות הכנסת אורחים באה מכח מצות אהבת ישראל כי שניהם אחד הם, דאם אינו אוהב ישראל ממילא אינו נותן להם לאכול ולשתות ולישן, וע"כ סיים **כי שנאת חנם רדפנו**, משא"כ אם נותנים לאורחים לאכול לשובע נפשם, זוכים לכל טוב.

בעזרת השם יתברך

פרק י"א

• ויגש •

בפרק הזה יבואר בעזהשי"ת:

שכר ועונש מספר הקדוש **מנורת המאור** -
במדה שאדם מודד מודדין לו - מעשה נורא
ואיומה מדיבוק שסיפר כ"ק אדמו"ר **מבאבוב**
זצוקללה"ה - הדיבוק לומד סימנים שלמים
מתבואות שור ושאר הלכות שחיטה, ביחד עם
דיבורי ניבול פה רח"ל - הדיבוק פורט ומונה
כמה טריפות הכשיר, מצד חימוד ממון, וכו' -
הגר"מ יונגרייז זצ"ל (הרב מקאשוי) העביר
שוחט שהאכיל נוי"ט השוחט מת ונעשה דיבוק
רח"ל, וסיפר מעונשיו העצומים. אנשים
מתרעמים על הרב מקאשוי, ולבסוף נתברר
שאכן צודק - פריסת שלום מעולם האמת
להרב מקאשוי.

תוכן הענינים

של פרק י"א

- א. במדה שאדם מודד מודדין לו.....ה
- ב. עונשו של אסא על שלקח תלמידי חכמים לעבודת המלך.....ח
- ג. יששכר איש כפר ברקאי היה מחלל קדשי שמים.....ח
- ד. מעשה נורא ואיומה מדיבוק בדור הסמוך לדורנו שסיפר
כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א [זצוקלה"ה] בהתוועדות
חסידיו ברבים (נדפס בזכרונות המאור ע' קי"א).....יא
- ה. הדיבוק לומד סימנים שלמים מתבואות שור ושאר הלכות
שחיטה, ביחד עם דיבורי ניבול פה רח"ל.....יב
- ו. הדיבוק פורט ומונה כמה מריפות הכשיר, מצד חימוד
ממון, וכו'.....יב
- ז. הגר"מ יונגרייז זצ"ל (הרב מקאשוי) העביר שוחט שהאכיל
נו"ט השוחט מת ונעשה דיבוק רח"ל, וסיפר מעונשיו
העצומים. אנשים מתרעמים על הרב מקאשוי, ולבסוף
נתברר שאכן צודק.....יד
- ח. פריסת שלום מעולם האמת להרב מקאשוי.....טז

פרק י"א

הבאנו כאן מספר הקדוש מנורת המאור

(פרק א', נר א', כלל א', חלק א') וחילקנו הענינים להקל על המעיין, וגם הוספנו הביאור נפש יהודה לפעמים בפנים.

עוד הוספנו הערות חדשות מגאוני וצדיקי הדורות מוסדי דור ודור, אשר באורם נראה אור המאיר ומבהיק לוקנים עם נערים, הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון.

במדה שאדם מודד מודדין לו

דיין האמת דן לאדם כפי מעשיו ומענישו מדה כנגד מדה בידי אדם, כדגרסינן בפרק קמא דסוטה דף ח' (עמוד ב') במדה שאדם מודד בה מודדין לו. היא קשטה עצמה לעבירה המקום מנוולה. היא גלתה עצמה לעבירה המקום גלה עליה. הירך התחילה בעבירה^א ואחר כך הבטן לפיכך הירך תלקה תחילה ואחר כך הבטן ושאר הגוף אינו ניצול, אמר רב יוסף אף על גב דמדה בטלה במדה לא בטיל, דאמר רב יוסף וכן תני רבי חייא מיום שחרב בית המקדש אף על פי שבטלו סנהדרין גדולה ד' מיתות לא בטלו, והא בטלו להו, אלא אימא דין ארבע מיתות לא בטלו. מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו, מי שנתחייב שרפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה נמסר למלכות או לסטין באין עליו מי שנתחייב חנק או טבע בנהר או מת בסרונכי.

תניא היה רבי מאיר אומר מניין שבמדה שאדם מודד בה

(א) הירך התחילה בעבירה, כגון לשמש הירך נהנה תחלה בקירוב בשר לפיכך תלקה הירך תחלה לקלל אותה דכתיב בתת ה' את ירכך נופלת אבל אצל העונש כתיב וצבתה בטנה, ואחר כך ונפלה ירכה לפי שאין המים בודקין אלא דרך כניסתן בה והוא תחלה לבטן.

מודדין לו, שנאמר (ישעיה כ"ו) בסאסאה בשלחה תריבנה, אין לי אלא סאה מנין לרבות תרקב וחצי תרקב רובע וחצי רובע תומן וחצי תומן ועוכלא (פירוש, שקלים קטנים), תלמוד לומר (שם ט') כי כל סאון סואן ברעש, ומניין שכל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול³ תלמוד לומר (קהלת ז') אחת לאחת למצוא חשבון.

וכן מצינו בסוטה, במדה שמדדה בה מודדין לה. היא עמדה על פתח ביתה כדי שתראה לו, לפיכך כהן מעמידה על שער נקנור ומראה קלונה לכל. היא פרשה סודרין נאין על ראשה (כדי לראות נאה), לפיכך נוטל כהן כיפה (צעף) שעל ראשה ומניחה תחת רגליה. היא קלעה שיערה לפיכך כהן סותר את שיערה. היא חגרה בצלצול יפה לפיכך כהן מביא חבל מצרים וקושר לה למעלה מדדיה. היא קשטה פנים לפיכך פניה מוריקות⁴. היא כחלה עיניה לפיכך עיניה בולטות. היא הראתה לו באצבעותיה (פירוש, רמזה לו) לפיכך צפרניה נושרות.

היא האכילתו מעדני עולם, לפיכך קרבנה מאכל בהמה (שעורים). היא השקתו יין משובח בכוסות משובחות לפיכך כהן משקה אותה מים המרים במקדה של חרס (פירוש, פחות שבכלי חרס). היא עשתה בסתר, יושב בסתר משים בה פנים (להפרע ממנה) שנאמר (איוב כ"ד) ועין נואף שמרה נשף וגו'. דבר אחר, היא עשתה בסתר הקדוש ברוך הוא מפרסמה בגלוי, שנאמר (משלי כ"ו) תכסה שנאה במשאון (במחשך) תגלה רעתו בקהל (פירוש, שמכסה השנאה בסתר להשמיד לחבירו עונשו הוא שתגלה רעתו), וגרסינן התם שמשון הלך אחר עיניו לפיכך נקרו פלשתים את עיניו.

(ב) אף על פי שלא נפרע ממנו פעם ראשונה ושניה לא ויתר לו עליהם אלא מצרפין אותם לחשבון.

אבשלום נתגאה בשערו, לפיכך נתלה בשערו, ולפי שבא על עשר פילגשי אביו כדכתיב בשמואל ויעזוב המלך את עשר נשים פילגשים לשמור הבית, לפיכך נתנו בו עשר לו נביאות (פירוש, חניתות), שנאמר (שמואל ב' י"ח) ויסבו עשרה נערים נושאי כלי יואב ויכו את אבשלום וימיתוהו. ולפי שגנב שלש גנבות (פירש רש"י, לב אביו ולב בית דין דכתיב אלכה נא ואשלם את נדרי, וכתיב את אבשלום הלכו מאתים איש קרואים והולכים לתומם. ואמרינן בסוטה ירושלמית משמע קרואים מדוד שעל ידי מצות דוד הלכו עמו. אמר לו כתוב לי שילכו עמי שנים שאבחר וכתב, והיה מראה חותמו של דוד לשנים והולכים אחריו, וכן לשנים אחרים עד שכינס מאתים וכולם ראשי סנהדראות הרי לב אביו ולב בית דין, עד כאן פירוש רש"י), ולב כל ישראל, שנאמר (שמואל ב' כ"ז) ויגנב אבשלום את לב אנשי ישראל, לפיכך נתקעו בו ג' שבטים, שנאמר (שם כ"ח) ויקח יואב שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום עודנו חי וגו'.

תנו רבנן, שמשון בעיניו מרד (על ידי עיניו מרד בבוראו), שנאמר (שופטים י"ד) ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני, לפיכך נקרו פלשתים את עיניו, שנאמר (שם ט"ז) ויאחזוהו פלשתים וינקרו את עיניו. וגרסינן התם (דף ט') תנו רבנן חמשה נבראו מעין דוגמא של מעלה וכולם לקו בהם. שמשון בכחו, שאול בצוארו (דכתיב ויגבה מכל העולם משכמו ולמעלה), אבשלום בשערו, צדקיהו בעיניו, אסא ברגליו (פירש הקונטרס, לא מייתי ראיא אלא דכולן לקו), שאול בצוארו, דכתיב (שמואל א' ל"א) ויקח שאול את החרב ויפול עליה (פירש הקונטרס, במקום שהורגים בחרב

(ג) הכי תנן בסוטה: אינה מספקת לשתות עד שפניה מוריקות ועיניה בולטות.

והיינו צואר), שמשון בכחו, דכתיב (שופטים ט"ז) ותגלח וגו' ויסר כחו מעליו.

אבשלום בשער, דכתיב (שמואל ב' י"ח) ויחזק ראשו באלה. צדקינו בעיניו (פירש הקונטרס, לא ידענא מה לי דנשתנה לשבח, וכן אסא ברגליו, אלא כך שמע מרבו) דכתיב (מלכים ב' כ"ה) ואת עיני צדקיהו עור.

אסא ברגליו, דכתיב (שם א' ט"ו) לעת זקנתו חלה את רגליו, ואמר רב יהודה מלמד שאחזתו פודגרא (פירוש, שם חולי שאוחז ברגלים שקורין פונקי גוטי בלע"ז). אמר ליה מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן, היכי דמי פודגרא, אמר ליה כמחטא בבישרא דחייא, מנא הוה ידע, איכא דאמרי מיחש הוה חייש ביה, ואיכא דאמרי מרביה הוה גמירא ליה, ואי בעית אימא (תהלים כ"ה) סוד ה' ליראיו.

עונשו של אסא על שלקח תלמידי חכמים לעבודת המלך

דרש רבא, מפני מה נענש אסא (פירש הקונטרס לחלות), מפני שעשה אנגריא (פירש הקונטרס, עבודת המלך) בתלמידי חכמים, שנאמר (מלכים א' ט"ז) והמלך אסא השמיע (פירש הקונטרס, הזעיקן) את כל יהודה אין נקי וישאו את אבני הרמה, שהיה בונה עליה כרך לבלתי תת יוצא ובא לאסא.

מאי אין נקי, אמר רב יהודה אמר רב אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה (חתן דכתיב ביה נקי יהיה לביתו), וגם כן מצינו ביישכר איש כפר ברקאי שהענישו הקדוש ברוך הוא בידי אדם, מדה כנגד מדה, כדגרסינן במסכת פסחים פרק מקום שנהגו:

יששכר איש כפר ברקאי היה מחלל קדשי שמים

תנו רבנן, ארבעה צוחות צוחה עזרה. צוחה ראשונה צאו

מכאן בני עלו שטמאו היכל ה' (שטמאו פירוש כדכתיב אשר ישכבון את הנשים), צוחה שניה, צא מכאן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים. מאי הוה עביד, דהוה כריך ידיה בשיראל¹ ועביד עבודה.

ועוד צוחה עזרה, שאו שערים ראשיכם ויכנס ישמעאל בן פאבי (כשר היה, אבל אנשי ביתו היו בעלי זרוע) תלמידו של פינחס וישמש בכהונה גדולה. ועוד צוחה עזרה, שאו שערים ראשיכם ויכנס יוחנן בן נרבאי תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים. אמרו עליו על יוחנן בן נרבאי שהיה אוכל בסעודתו שלש מאות עגלים ושותה שלש מאות גרבי יין, ואוכל ד' מאות גוזלות בקינוח סעודה (פירוש, שהיה מגדל כהנים רבים). אמרו כל ימיו של יוחנן בן נרבאי לא נמצא נותר במקדש.

מאי סלקא ביה (מה גמול נשתלם לו) ביששכר איש כפר ברקאי, מלכא ומלכתא הוו יתבי (פירוש, מלכות בית חשמונאי). מלכא אמר גדי יאי (גדי טוב לאכול מן הכבש), מלכתא אמרה אמרא יאה. אמרו מאן נוכח, נוכח כהן גדול דקא מסיק קרבנות כל יומא. אתא אחוי בידיה (פירוש דרך שחוק ולא אורח ארעא לאחוי בידיה קדם מלכא), אי גדי יאי יסק לתמידא. אמר מלכא, הואיל ולא הוה ליה אימתא דמלכותא² פסקא לימיניה. יהב שוחדא פסקוה לשמאליה. שמע מלכא הדור פסקוה לימיניה. אמר רב יוסף בריך רחמנא דשקליה ליששכר איש כפר ברקאי למיטרפסיה (פירוש, גמולו מיניה) בהאי עלמא.

אמר רב אשי, יששכר איש כפר ברקאי לא תנא (לא שנה משנה

(ד) וחליצה פוסלת בקדשים כדכתיב ולקח הכהן, שיקח בעצמו, ועוד דבזיון הוא.

(ה) לא די שלא אמר כמותי, אלא אמר בלשון שחוק.

וברייתא), דתניא רבי שמעון אומר כבשים קודמין לעזים בכל מקום (כתיב כבש תחלה), יכול מפני שמובחרין במינו, תלמוד לומר אם כבש יביא קרבנו לחטאת^ז, מלמד ששניהם שקולים כאחד. רבינא אמר, אף מקרא נמי לא קרא, דכתיב (ויקרא ד') אם כבש אם עז^ח, אי בעי כבש ליתי כבש, אי בעי עז ליתי עז.

וכמו שמצינו שנענש האדם מדה כנגד מדה כך נותנין לו שכר, כמו שמצינו בפרק קמא דסוטה דף י"א, וכן לענין הטובה^ה, מרים המתינה למשה שעה אחת שנאמר ותתצב אחותו וגו', לפיכך נתעכבו לה ישראל שבעת ימים במדבר, שנאמר (במדבר י"ב) והעם לא נסע עד האסף מרים. מי דמי^ט, התם שעה אחת הכא שבעה יומי. אמר אביי אימא ולענין הטובה אינו כן^י.

אמר ליה רבא, והא וכן קתני. אלא אמר רבא הכי קתני וכן לענין הטובה, דבאותה מדה^י ולעולם מדה טובה מרובה ממדת פורענות, וגרסינן נמי בפרק סדר תעניות אלו דף כ"א, בסוריא הוה דברתא (דבר) בשבבותיה (בשכוניה) דרב לא הוה דברתא, סבור מיניה משום זכותיה דרב, איתחזי בחלמא (להנך אינשי דסברי דמשום זכותיה דרב הוא) רב נפישא

(ו) כאן הקדים שעירה לכבשה, דכתיב בפרשה עליונה והביא את קרבנו לחטאת מלמד ששניהם שקולים.

(ז) גבי שלמים כתיב, מדלא הראה לך הכתוב רמז מובחר בזה מזה שמע מינה שניהן שווין.

(ח) וקא סלקא דעתך שגם לטובה משלם מדה כנגד מדה.

(ט) וכי זה מדה כנגד מדה שהרי מרים לא המתינה על משה אלא שעה אחת וישראל נתעכבו בשבילה ז' ימים.

(י) יותר ממה שהוא מודד מודדין לו.

(יא) דוגמא מאותו ענין, כמו מרים המתינה לכך המתינו עליה, ומיהו יותר ממה שעשתה משתלם, שהרי היא לא המתינה אלא שעה אחת והכא ז' יומי דמדה טובה מרובה ממדת פורענות.

זכותא טובא. והא זוטרא ליה לרב (גם זה קטן הוא לפי גדלו של רב), אלא משום ההוא גברא דקא משייל מרא וזבלא לבי קברות² בדרוקתא הוה דליקתא בשבבותיה דרב הונא לא הוה דליקתא, סבור מיניה משום זכותיה דרב הונא דנפיש, איתחזי להו בחלמא דרב הונא נפיש זכותיה טובא והאי זוטרא ליה לרב הונא. אלא משום זכותא דההיא איתתא דמחממה תנורא מערב שבת לערב שבת ומשיילא לשבבתה³, למדנו שהקדוש ברוך הוא דן לאדם במדה כנגד מדה בשכר ועונש. (עד כאן מספר הקדוש מנורת המאור)

מעשה נורא ואיומה מדיבוק בדור הסמוך לדורנו
חסיפא כ"ק אדמו"ר מבאבוב שליט"א [זצוקללה"ה]
 (נדפס בזכרונות המאור ע' קי"א).

החסיפא הנורא דלהלן שמעתי מאבי הרה"ק זצ"ל שהוא בעצמו בהיותו צעיר לימים, הי' עד ראיי במעשה הזה שאירע לפני אביו, הוא זקני מהר"ש מבאבוב זצ"ל, ואני בעצמי שמעתי המעשה הזה ממקורבו של זקני מבאבוב, ר' ישראל יצחק, וכן שמעתי מהגבאים ומזקנים שהיו עדיין באותו מעמד וכולם העידו פה אחד על אמיתות המעשה האיום, ומעשה שהי' כך הי' :

בחזקת מחלתו על זקני הרה"ק מהר"ש זצ"ל מבאבוב והי' אסור למטתו, נמלכו אנשי ביתו ושלומו להביא אליו את דר. וואכטעל מקראקא מגדולי הרופאים בזמנו ולא חפצו לסמוך על רופא העיר באבוב גרידא. בעת ההיא בא לפני זקני מבאבוב אב ובתו מהונגריא, הבת היתה בגיל הבגרות ודיבוק שרוי בתוכה ומצערה ביסורי תופת שאין לשער, וקול

(יב) ומשום זכותיה דקבורה מדדו לו מדה כנגד מדה שלא מתו בשכונתיה.
 (ג) לאחר שהסיקתו משלה, לפיכך נמדדת לה מדה כנגד מדה.

צעקותיה בקע שחקים, והדיבורים שיצאו מגרונה סימרו שערות ראש. מתוך דיבוריה ונוהגה הי' מבורר כשמלה ללא כל ספק שהוא, שזה הוא דיבוק השוכן בה וממרר את חייה.

הגבאים נתנו רשות להאב להיכנס עם בתו אל בית הספרים שהי' אצל בית המדרש ולהמתין שם עד שישאלו את פי זקני אם מסכים שיבואו לפניו. הלומדים בבית המדרש והמקורבים נפל עליהם אימתה ופחד בשמעתם את הצעקות המשונות ואת הקולות האיומים שיצאו מפי הנערה, והבחורים נסו מבית המדרש באימת מות. הדיבוק צעק מרה על היסורים והמכות הנוראים שהמחבלים מייסרים אותו על דבר העבירות הגסות שעשה בחייו ומדריכים מנוחתו.

הדיבוק לומד סימנים שלמים מתבואות שור ושאר הלכות שחיטה, ביחד עם דיבורי ניבול פה רח"ל.

מכל דיבוריו וצעקותיו של הדיבוק נתברר שהוא היה שוחט ובודק בכמה קהילות והאכיל טריפות ונבילות ועבר על איסורי תורה חמורים. ממנהגיו המשוניים נתאמתו הרבה דברי חז"ל, ואף שרשעים אפילו בפתחיהם של גיהנם אינם חוזרים בתשובה. ברגעים שמחבליו הניחו לו קצת, דיבר דברים מכוערים של ניבול פה ובה בשעה למד סימנים שלמים מתבואות שור ושאר הלכות שחיטה, היה ברור כשמש שאין נערה בת י"ב בגדר כלל ללמוד בעל פה ברגילות מפתיעה ללא כל טעות שהוא, הלכות ארוכות מתבואות שור שלא שמעה מעולם.

הדיבוק פורט ומונה כמה טריפות הכשיר, מצד חימוד ממון, וכו'.

הוא שר ניגונים הונגריים בניבול פה גס שכל זה לא היה שום שייכות לילדה קטנה, ולא הי' שום ספק שזה הוא דיבוק שנכנס בה. הוא סיפר לגבאים שנתגלגל זה כמה פעמים

ועכשיו נתנו לו רשות להיכנס בילדה זו, להינצל קצת מיסוריו המשוניים. קלי הדעת שעניניהם ראו ואזניהם שמעו דיבוריו ויללותיו, שבו בתשובה שלמה, כי ראו עין בעין, איך בעלי עבירה סובלים בעד פשעיהם הגסים. הם שמעו מפורש מפיו כמה טריפות הכשיר מצד חימוד ממון וכמה עבירות גסות עבר בתאוותיו.

כשהדיבוק שתק ישבה הילדה במנוחה כאלו לא נעשה דבר, ואולם כאשר התקיף אותה קפצה ממקומה בבהלה ונזקפה על ראשי אצבעות רגליה ופיה נפתח במלואו והקולות החלו להרעיש מגרונה. השמיע דיבורים איומים, תבואת שור עם ניבול פה, דין וחשבון מפשעיו, וצעקות משונות מהיסורים והמכות הנוראים שספג ממלאכי חבליו מלוי.

אבי הילדה התחנן אצל הגבאים שיניחוהו להיכנס לזקני הקדוש מבאבוב, אבל מקורבו, ר' ישראל יצחק, אמר שזקני אינו בקו הבריאות והביקור הזה יצערנו ויזיק לבריאותו, ולא אבה להרשות לו להיכנס. אמנם כמה מהנמצאים שם, בראותם את יסוריה של הילדה ואביה אמרו, שצריך לשאול את פי זקני אולי יסכים לראותה, ולתקן נשמה. אחרי חילוקי דעות נכנסו לזקני ומסרו לו ע"ד היהודי וילדתו ענה ואמר זקני מבאבוב, אם אפשר לתקן נפש ולפדותה מרשות הקליפות, הרי זה זכות גדולה, ובפרט ששלחום הנה מן השמים, בודאי אין היתר לדחות נפש מלהושיע לה, ואמר להכניסה.

אחד מן הגבאים, אברהם גבאי, שאמר שידע את השוחט ובודק בחייו, והי' לו פעם עסק עמו, פנה אל הילדה ואמר, הרי אמרתי לך אז שהנך שותה הרבה ויהי' לך סוף כזה. הילדה קפצה פתאום ממקומה ופשטה ידיה באריכות

בלתי טבעית ומגרונה יצא קול מאוים. הגבאי אחזתו רעדה ונס בבהלה איומה.

הוסכם שהילדה תיכנס אל זקני זצ"ל תיכף בבוקר, אבל הגבאים יזמו תחבולה משלהם, לאחר כניסתה עד אחה"צ, להראותה מקודם לדר. וואכטעל, שהי צריך לבוא אז אל זקני, ולשמוע את דעתו על החזיון האיום הזה, ואף שראו שזקני התכוון לקבל את הדיבוק מיד בבוקר, וצוה להכניס אליו ספרי קבלה שונים, בכל זאת גמרו אומר להמתין. כשראה זקני מבאבוב, שכבר עבר זמן מה והיהודי ובתו לא הוכנסו לחדרו, שאל את הגבאים לסיבת הדבר והודו לו, שרצו להראותה מקודם לדוקטור. אמר להם זקני, ומה תרוויו אם יראנה, והרי ישאר אפיקורס כמו שהי ובודאי לא יחזור בתשובה, והלא בקריעת ים סוף נאמר, נמוגו יושבי כנען וחיל אחז יושבי פלשת, אבל אף לא אחד חזר בתשובה.

אבא זצ"ל הי' רגיל לספר, שכשהוכנסה הנערה, נכנס גם הוא לחדר אביו, לראות איך יפול דבר, אבל מרוב אימה ופחד, אחז בהגבאים ר' ישראל יצחק ור' יצחק ליוזר, כשארכויותיו דא לדא נקשן.

הגר"מ יונגרייז זצ"ל (הרב מקאשוי) **העביר שוחט**
שהאכיל נו"ט השוחט מת ונעשה דיבוק רח"ל,
וסיפר מעונשיו העצומים. אנשים מתרעמים
על הרב מקאשוי, ולבסוף נתברר שאכן צודק.

זקני שאל מיד את הדיבוק, מה אתה רוצה מהילדה התמימה הזו. הדיבוק התחיל לספר את כל דברי ימיו ושהי חוטא ומחטיא עוד בנעוריו ונעשה שו"ב על אף קלות דעתו. הי' שו"ב בכמה קהלות ורבי משה יונגרייז זצ"ל, אב"ד קאשוי, העבירו מהיות שו"ב. אחרי מותו נתנו לו רשות להתגלגל בנער שהובא לפני הרה"ק משינאווא, שצוה עליו

לצאת מהנער ויתקן אותו, הוא אמנם יצא אבל הרב משינאווא שכחו לגמרי. אח"כ עינו אותו שוב בעינויים קשים ומרים עד שנכנס אל גוף הילדה.

זקני הקי מבאבוב אמר לו, אתה מענה ילדה מישראל שלא עשתה לך שום רע מעולם, אם תצא ממנה אני מבטיחך שילמדו כאן משניות לתיקון נשמתך ויהי לך תיקון, אבל הדיבוק צעק בקול משתובב ומיילל, על הילדה יש להם רחמנות, אבל עלי אין מי שירחם. אמר לו זקני, אני מבטיחך שילמדו לתיקונך וגם אני בעצמי אלמוד. ושוב נשמע קולו המשונה באמרו, כבר הבטיחו לי פעם ללמוד בשבילי ולא קיימו הבטחתם.

ענה זקני ואמר, אם תצא מהילדה לא כאן, רק מיד כשתבוא לביתה, אני מבטיחך שאושיב מיד עשרה יהודים שילמדו בשבילך משניות שנה תמימה, ותהי לך מזה טובה גדולה.

כתום זקני זצ"ל את דבריו, אמרו הגבאים אל אבי הילדה, הנה הרב הבטיח להושיעך ויכול אתה לנסוע לביתך לשלום. אך יצאו האב ובתו מחדר זקני והדלת כמעט שנסגרה אחריהם, פתאום חזרה הילדה ודחפה בכוח את הדלת שהסתובבה ברעש על צירה, וקול איום משונה ומיילל במרר משונה ומוזר פרץ מגרונה: מען זאל נאר נישט פארגעסן צו לערנען. אחרי רבות בשנים כשאבי ז"ל סיפר לי המעשה סיים, הקולות המשונים עדיין מצלצלים באזני כאלו עכשיו שמעתיים.

עוד בלילה ההוא לקח זקני ז"ל משניות בידו ולמד בקול, כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וכו' והתעמק מאוד ברעיונותיו.

אחרי כמה ימים בא מכתב מאבי הילדה בתודה עצומה

לזקני ז"ל, שהדיבוק עזבה ובתו ב"ה נתרפאה.

פריסת שלום מעולם האמת להרב מקאשוי

אחרי הסתלקות זקני זצ"ל, הי' אבי בברידיוב ואיקלע לתמן גם הרב הגאון מהר"מ יונגרייז ע"ה מקאשוי, אמר לו אבי ז"ל, הרב מקאשוי, יש לי אליכם פריסת שלום מהעולם העליון. שאלו רבי משה, מה אתם חושבים, הרב מבאבוב. ענה אבי ז"ל, שמעתי בעצמי נשמה אחת מהעולם האחר מתאונן, שהרב מקאשוי העבירו משחיטתו ואין לו מנוחה משום ששחט והאכיל טריפות ונבילות.

השיב לו רבי משה, כן אמת הדבר, לא הי' לי כלל טעות בשקץ הזה. הי' אנשים שהתרעמו עלי בשביל שהדחתי, אבל אני הכרתי מיד שהי' שקץ.

אולם זקני ז"ל קיים הבטחתו ולמדו אצלו משניות שנה תמימה ועשה בזה טובה מכופלת, שהדיבוק לא יצער עוד אנשים מישראל, והדיבוק אחרי סבליו העצומים המציא לו מנוחה נכונה בתיקון נשמתו. זכות זקני זצ"ל יעמוד לנו ולכל ישראל להוושע ב"ב בכל מיני ישועות ונחמות.

מעשה נורא מרב אחד שנתגלגל בכלב

בספר זוהר דעת דף ס"ג מביא מספר דרך הנשר, (ומובא ג"כ בספר שמרו משפט - שיחות דף ע"ב) וז"ל: כ' בס' דרך הנשר בשם הגאון ר' יצחק ראב"ד ווערבא שהה"צ ר' עקיבא יוסף שלעזינגער ז"ל (חתן הגה"ק ר' הלל מקאלאמייא זצ"ל) כתב בספרו שמרו משפט שבשנת הכת"ר לפ"ק בערב פסח בא לבית חותנו איש אחד מאזיען בשם ר' אליעזר ב"ר שמעון ממדינת טיבעט (שהוא בין יאפאן וכינע) ודבריו הי' רק

בלשה"ק ובקשתו הי' מחותנו הה"ק ר' הלל זצ"ל להיות אצלו פסח בלבד, ורק בתנאי זה כי הסדר יעשה הוא בעצמו על שלחן מיוחד לו, והוא יתן לו המצות וצרכי הסדר, ונרצה לו, והי' כן, ולא אכל בליל פסח, כ"א כשיעור כזית מצה כהלכה, ושוב לא אכל כל הפסח עוד מצה, ורק אכילתו הי' מפירות ותפוחי ארץ ולוזים, ולא רצה לקבל שום מתנה, ולא שום ממון ולא צרכי נסיעה, וכו', והדברי אשר שמעתי ממנו וראיתי אותו בחג, ואכתוב קצת אשר בזכרוני.

הסדר הי' בלהבות פלאים כל פסוק אשר אמר בקול הי' מתרגם אותו בלשונו אשר לא נודע לנו, ורק איזהו דברי זוהר ומדרשים אשר אזכיר בתוכם שמענו, התפלל בהתלהבות בקולות וברקים לערך ב' או ג' שעות ואח"כ בא לביתו וטעם רק תפוחי ארץ ביצים ופירות וכיוצא בלא בשר ומצה, ולא הי' זמן לשמוע ולדרוש ממנו, כ"א בחוה"מ וביו"ט דרשתי ממנו על מהותם ומהות תורתם, וא"ל כי הוא משולח ובא בטעם כמוס ע"פ **מצות הראשים**, כאשר אביו הוא ג"כ ראש חב"ד, **וביניהם הם במספר לערך צ"ו אלפים ב"י תחת דגלם**, וסדר הזה עם שרי עשרה שרי חמישים שרי מאות שרי אלפים והם מקיימין המעשרות, וכל בי עשרה ביכלתם להחזיק פרנסת מנהל ת"ח היושב עה"ת ועבודה ומלמד עמהם בשבתות ומועדים בקביעות עתים לתורה לפי יכלתם, ראש הנשיאים הוא מקובל ובעל רה"ק והוא מנהיג הדור ע"פ הוא נעשה כ"ד, צדיק מושל ביראת אלקים ולא לבד לשפוט את עדתם, כי אם כמו שכי אצל בני יששכר יודעי בינה לעתים מה יעשו ישראל בכל הגולה, ואצלו סי' בשם האב"ב (ר"ת אחינו בני ישראל בגולה).

והנה מה שדיבר בסוד עם מו"ח זצ"ל לא אדע, ורק אשר שמעתי וראיתי ממנו אני כותב כי שקר שנאתי, והנה האיש הזה דברתי עמו בד"ת ביו"ט והוא רצה רק בלימוד

הפייט של ר"א הקליר, ובו דרש ע"ד האמת וכו' עם עמקות אשר ל"ה מוחי סובל, בשרשי הגלגולים, ועד"ז גילה לי הנשמות של דורינו, ואמר כי הראשונים מן לועזים בלע"ז המה באו בגלגול מן דור של כת ש"ץ ימ"ש, כאשר נכשלו עם חיצונים ובאו לחיצונים.

ואעתיק ממקצת מס' האביב מהנוגע לדעת בדורנו וז"ל: ר' נתן אדלר ותלמידו ר' משה סופר מפ"ב מקובלים בנסתר, רנ"א רצה לפסול השוחטים דפד"מ, ולהכניע חותם הס"א ששורה על שוחטים פסולים בסוד על חרבך תח"י וגו' ואלמלא השיג כל רצונו בא משיח, אך הס"ס העמיד עליו רודפים קצבים והוצרך לברוח מפ"ב ועל ר' משולם טימסניץ מפ"ב כי נשמת שרף - ועל הנוב"י כי עינו כעין חשמל - ועל מדינת מעהרן פיהם כי נחתם היא עם חותמו של ס"מ ר"ל, וישמור עצמו כל בעל נפש לעבור שם (ואין לך דבר שעומד בפני התשובה). ובעיר פראג כ"ז שה"י הנוב"י בחיים ל"ה יכול הס"מ להיות שם, רק בדוחק בבחי' אורח ועכשיו מולך שם, ותחלת הקלקול יצא ע"י חזן וראה"ק וכו' - ועל בתי כנסיות אלו כי שם כל תפלתם בהם תועבה כמו אשר מתפלל בבית הכבוד, וגרוע יותר כי שם אשר מזכירין שם.

ועוד זאת הי' לי לפלא, כי בבית מו"ח היה כלב מונח תחת שלחנו תמיד ובשום אופן ל"ה כח לגרשו מן הבית, וכל הכאות בו לא הועילו, וכאשר ראה הוא כן אמר לי למה אינו מתקן את הכלב הזה, וכי לא ידע מנהו כי זה הי' רב לוע"ז ממקום פלוני ושה"י סמוך לו, אשר קללו בקללות נמרצות, ונתגלגל בכלב הזה, והיא בסוד ויקרא ל"ה נובח בשמו, כי לה ר"ת לשון הנכרים, (וכזה כי בילקוט ראובני גם ברי"ת לשון הרע). וחשבתי שאינו כדאי להזכיר זה למו"ח, אך בא היום וכו', ספרתי דברים הנ"ל למו"ח אשר אמר לי האיש הנעלמי הנ"ל, והשיב לי אני לא אדע איזה תיקון לעשות לו, והגדתי זה

להני"ל, וא"ל זה תיקונו אשר יעשה לו והגדתיו למו"ח ועשה כן, ומן אותה השעה נעלם הכלב ולא בא עוד והי' לפלא, וגם בעיני יפלא, והאיש הנ"ל ברגלו בא וברגלו הלך בבוקר אסרו חג אחר תפלת שחרית, והי' ברצונו שיסע על מסילת הברזל כנהוג ולשלם בעדו ולא רצה לקבל שום ממון לעזר וכתב, כ"א לקיים את פקודתו אשר קבל מן הראשים שלהם, להיות פסח אצלינו לבד, ושוב לשוב לדרכו אשר פנה על דרך קאשווא, ומשם דרך פולין ורוסיא לפנות, והלכתי אני עם בני הישיבה שלי שהי' לי לערך ע' תלמודים אז, ללותו לדרכו, עד כי נעלם, ע"כ^ד.

(יד) ומובן דאין הכוונה כאן על עשרת השבטים המזכירים בגמרא סנהדרין ק"י ע"ב שאין להם חלק לעולם הבא, כי שם מיירי מעשרת השבטים שסיפרו בגנות ארץ ישראל כמו שכתב רש"י שם ובדבר הזה נענשו מרגלים עיי"ש, והמשולח הזה בא מב' השבטים שלא גלו כמ"ש רש"י סנהדרין שם.

כַּעֲזַרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

פרק י"ב

• ויחי •

בפרק הזה יבואר בעזהשי"ת:

סדר עונשי הנפש - כל המצות הולכים לפני האדם לאחר פטירתו, וזהו הפירוש צדק לפניו יהלך. - הגמול האמיתי וקבלת השכר יהיה לאחר תחיית המתים בעת חידוש העולם, ואז ייהנה בו האדם בגופו ובנשמתו. - ישנו מקום מיוחד שבו נמצאת הנשמה היוצאת מהגוף, עד לתחיית המתים - הנשמה מתענגת במעין התענוג שעתיד להינתן לה בזמן הגמול האמיתי - הנשמה באה שם לידי ההתגלות הראוי לה.

תוכן העניינים

של פרק י"ב

- א. סדר עונשי הנפש.....ה
- ב. כל המצות הולכים לפני האדם לאחר פטירתו, וזהו הפירוש צדק לפניו יהלך.י
- ג. הגמול האמיתי וקבלת השכר יהיה לאחר תחיית המתים בעת חידוש העולם, ואז ייהנה בו האדם בגופו ובנשמתו.ז
- ד. ישנו מקום מיוחד שבו נמצאת הנשמה היוצאת מהגוף, עד לתחיית המתים.....ח
- ה. הנשמה מתענגת במעין התענוג שעתיד להינתן לה בזמן הגמול האמיתי.....ח
- ו. הנשמה באה שם לידי ההתגלות הראוי' לה.....ט
- ז. בעת היות הנשמה בתוך הגוף - בחיים, היא כובשת ועוצרת את כוחותי'.ט
- ח. ביאור בענין השכר והגמול של האדם.....ט

פרק י"ב

סדר עונשי הנפש

לעיל דיברנו מסדר עונשי הגוף, ועכשיו נתחיל לכתוב על סדר עונשי הנפש.

והנה מלאך גדול בא אל הקבר לאחר שנפטרו האנשים ממנו, ואומר לנפש, בא ותתן דין וחשבון לפני בוראך.

ובספר הגלגולים (פרק ס"ט דפוס פרעמישלא שנת תרל"ה) כתב וזה לשונו:

דע כצאת הנשמה מעולם הזה ורוצה לעלות לאדוניה, הנה יש מקום חושך ואפילה מהלך שלשה ימים, ולזה רמז השם יתברך במצרים⁸ חשך שלשה ימים, וכשהנשמה רוצה לעלות ופוגעת בזה החשך, הנה שם חיות רעות השומרות את הדרך, לפי שיש שם דרך ישר העולה למעלה לירושלים של מעלה שהיא מכוונת כנגד ירושלים של מטה, שכל הנשמות הטהורות עולות בדרך ההוא, ויש דרך אחרת ההולכת דרך גיהנם והיא מתחלקת לשלשים ושש אלפים דרכים, ובמקום אשר יתפרדו שני דרכים אלו, שם יש כל מיני חיות, על דרך שיש בעולם הזה אריות ונמרים וכו', וכלבים שומרים אלו הדרכים שלא להניח לעלות למעלה אלא הנשמות הטהורות, ולחטוף האחרות ולהוליכם לגיהנם לקבל עונשם.

והנה הכלב הוא השומר, כי גם כשהוא ישן הוא מרגיש כל עובר ושב, מה שאין כן בשאר החיות, ולכן לעולם שמים את הכלב לשומר, אם בבית אם בעדר צאן, ולכן גם למעלה אותם שהם בדמות הכלבים הם שומרים, וכשרואים

(א) בא י', ב: ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים.

ומרגישים שבא איזה נשמה, צועקים, ואז קמים החיות והאריות וחוטפין הנשמה אם היא ראויה להם, עכ"ל.

ובאם זכתה הנשמה, אז הקב"ה מסתירה מאלו הכלבים עזי נפש ומאלו החיות רעות, כמובא שם (בספר הגלגולים), וזה לשונו:

ועל זה אמרו רז"ל² שאמרה אסתר תחילה (תהלים כב, כא) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ואחר כך (שם, כב) הושיעני מפי אריה. והכונה כי אסתר היא כינוי לנשמה, ואם היא כשרה הקדוש ברוך הוא מסתירה מהכלבים ומעלה אותה למעלה, ואם להיפך הוא מסתיר פניו ממנה ואז רואים אותה הכלבים וצועקים וכו', וזהו שאמרו רז"ל³ מנין לאסתר מן התורה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני מהם⁷. והנה בתחילה אמרה הנשמה מיד כלב יחידתי, אבל אחר צעקת הכלב אז אמרה הושיעני מפי אריה, שהנה אחשוורוש הוא מלך ואריה הוא מלך שבחיות⁸.

ועל זה הדרך בכל לילה כשהנשמה רוצה לעלות, אם היא טהורה ה' יתברך מסתירה ועולה ולומדת שם כל אחד כפי מדרגתו, ואם להפך חס ושלוש וכו', עד כאן לשונו.

(ב) עיין מגילה דף ט"ו עמוד ב' (ועיין רש"י יומא דף כ"ט ע"א (ד"ה למה נמשלה אסתר כאילת): במס' מגילה אמרינן דאסתר אמרה מזמור זה כו'). יל"ש תהלים מזמור כ"ב (רמז תרפ"ה). אסתר רמז תתרנ"ו.

(ג) חולין דף קל"א עמוד ב'.

(ד) הוא צירוף ב' פסוקים: והסתרתני פני מהם (דברים לא, יז), ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (שם, יח), ובחולין שם: אסתר מן התורה מנין, ואנכי הסתר אסתיר.

(ה) עיין ילקוט שמעוני תהלים שם (עה"פ הושיעני מפי ארי' גו').

כל המצות הולכים לפני האדם לאחר פטירתו, וזהו הפירוש צדק לפניו יהלך.

בספר "ליקוטים יקרים" כתב, וזה לשונו: צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו (תהלים פה, יד), יש לומר בדרך מוסר, כי יש בני אדם ההולכים לדבר מצוה להתפלל או כיוצא, ובאמצע הדרך עומד לדבר עם בני אדם, אף שעושה אחר כך המצוה, עבירה הוא בידו שלא הלך בזריזות. והעונש שלו לאחר פטירתו גם כן מדה כנגד מדה, לפי שידוע מכמה ספרים שמעבירים את האדם על הנהר על מעבר קצר מאד, וזה לו יסורים קשים עד מאד, כי יש לו פחד ורעדה, אך צריך הוא לרוץ מהרה מאד כי זה הפעולה לעבור מהרה, והנה באמצע הדרך והמעבר שולח לו הקדוש ברוך הוא מלאך אחד לעכו, ומלאך הזה הוא שנברא מאותה המצוה, והי' לאותו המלאך צער, כי במחשבתו שחישב בביתו לילך לדבר מצוה ההוא נברא נשמה למלאך, ובעשיית המצוה נברא הגוף, ובשביל שהוא שהה אותו לברוא הגוף מחמת שעמד לדבר עם בני אדם, גם כן בא המלאך באמצע המעבר לעכו כדי שלא ירוץ. וזהו צדק לפניו יהלך, כי כל מצות הולכים לפני האדם לאחר פטירתו, אך שיראה בשעת הליכתו לדבר מצוה שילך בזריזות ולא בעצלות, בכדי שישים לדרך פעמיו ולא יעכבוהו במעבר הנהר, עכ"ל.

ויש נשמות שעולים באופן אחר, ונצטרקים בקדושה תיכף בצרור החיים, ואשרי חלקם וגורלם.

**הגמול האמיתי וקבלת השכר יהיה לאחר תחיית המתים
בעת חידוש העולם, ואז ייהנה בו האדם בגופו ובנשמתו.**

בספר הרמח"ל (דרך ה' חלק א, פרק ג אות י) כתוב וזה לשונו: **בני האדם ייבחנו ומדרגתם תיקבע כפי מידת הטורח והעשי' שהם טרחו ועשו בעולם הזה, וכפי מידת**

ההשתדלות שהם השתדלו להשיג את השלמות בעת היותם בעולם הזה - עולם המעשה.

ישנו מקום מיוחד שבו נמצאת הנשמה היוצאת מהגוף, עד לתחיית המתים

בספר "דרך ה'" (שם) כתוב וזה לשונו: ומכיון שנגזרה גזירת המיתה על האדם, והאדם המורכב מגוף ונשמה צריך להיפרד לזמן מה - דהיינו בין זמן פטירתו מהעולם הזה - לזמן תחייתו - שבו ישוּבו ויתחברו יחדיו הגוף והנשמה.

ראוי שיהי' מקום נאות לשני החלקים המתפרדים, הגוף חוזר למקום יסודו - לעפר, ואילו הנשמה אשר השכילה לזכות במעשיו, מצפה שיעשה בגוף את אשר צריך להיעשות בו - שהוא התפוררות והפסד החומר הגופני הראשוני, הישארות בעפר כל זמן הצורך, עד לזמן בריאת הגוף ובנייתו מחדש בעת התחי', ואז תשוב הנשמה ותיכנס באותו גוף.

בינתיים, עד לתחי', הוכן עבור הנשמות, מקום שהוא עולם הנשמות שאליו ובו נכנסות הנשמות הזכות לאחר יציאתם מן הגוף - ובו הן שוכנות במנוחה.

הנשמה מתענגת במעין התענוג שעתידי להינתן לה בזמן הגמול האמיתי

עוד כתב (שם) וזה לשונו: ובכל אותו הזמן בו שוכנות הנשמות בעולם הנשמות, הן מתענגות במעין התענוג שעתידי להינתן להן - אחר כך בזמן הגמול האמיתי (שהוא זמן התחי'), גם מדרגת מעלתם - וגודל תענוגותיהם נקבעים לפי המעשים שהם עשו בעולם המעשה, וכפי שייקבע הגמול העתידי בזמן התחי'.

אך את השלימות האמיתית המיועד לאלה הזוכים בו,

ישיגוהו הגוף והנשמה - כאשר הם יתחברו שנית יחד אחר התחי'.

הנשמה באה שם לידי ההתגלות הראוי' לה

עוד כתב (שם) כתוב וזה לשונו: ומלבד הימצאותה של הנשמה בעולם הנשמות - כשהיא מצפה וממתינה לתחיית הגוף.

יש עוד תועלת גדולה למצב זה בו נמצאת הנשמה לבדה, משום שבעת היותה בתוך הגוף - בחיים, היא חשוכה - מוצנעת - עמומה, ואינה באה לידי התגלות ראוי'.

אך בעת יציאתה מהגוף ועלייתה לעולם הנשמות, היא מתפשטת ומזדהרת בעוצמת זוהרה כפי הראוי לה, לפי מעשי' שעשתה בעולם המעשה.

בעת היות הנשמה בתוך הגוף - בחיים, היא כובשת ועוצרת את כוחותי'.

עוד כתב (שם) וזה לשונו: אכן, גם בזמן יצירת הולד, וכניסת הנשמה לתוך גופו, היתה צריכה הנשמה בגלל עוצמת זוהרה ויקרה - לתת לגוף זיכוך גדול. וזאת למרות שעדיין לא עשתה וזכתה על ידי מעשי' בקנייני השלמות והעשי', אלא בגלל עוצמתה העצמית. אך גזירת הבורא יתברך על הנשמה - שתהי' היא כובשת ובולמת את כוחה וממעטת את זוהרה. ברם, בעת התחי', תשוב ותחזור הנשמה לתוך הגוף במלוא כוחותי' ועוצמתה - ותזכך את הגוף זיכוך גדול.

ביאור בענין השכר והגמול של האדם

אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו, גומל טוב לשומרי מצותיו, ומעניש למי שיעבור על מצותיו.
(מתוך שלושה עשר עיקרי האמונה).

בספר הרמח"ל (מאמר העיקרים 'הגמול') כתוב וזה לשונו:
האדם נתייחד מכל שאר הברואים בכך שניתנה לו
את יכולת הבחירה. ומתוך כך נוסף באדם עוד ענין שאינו
נמצא בשום נברא, והוא ענין הגמול, השכר והעונש, הנקבע
בהתאם למעשיו.

השכר - הגמול בעולם הבא נקבע לפי מעשיו שעשה בעולם
הזה. וישנם שני חלקים ושני זמנים, האחד בעולם
הנשמות - לאחר הפטירה, ואחד בעולם התחי', וזאת עלינו
לדעת, כי עיקר השכר והגמול הוא לעתיד לבוא.

הספר שבר ועונש נחלק לפרקים לפי
סדר פרשיות התורה לכל השנה, כדי
שיוכלו ללמוד הספר הזה מדי שבוע
בשבוע, לכל שבוע פרק אחד.

הדפסנו אותו כל סדר בחלק אחד כדי שכל אחד
יוכל להחזיקו בנים הטלית או התפילין שלו, וכך
יוכל להשלים חוקו מיד אחר התפלה מדי יום ביומו

לוח הפרקים לפי סדר הפרשיות של חלק ראשון
= סדר בראשית =

7. ויצא..... פרק ו'
8. וישלח..... פרק ח'
9. וישב..... פרק ט'
10. מקץ..... פרק י'
11. ויגש..... פרק י"א
12. ויחי..... פרק י"ב

1. בראשית.. פרק א'
2. נח..... פרק ב'
3. לך-לך..... פרק ג'
4. וירא..... פרק ד'
5. חיי-שרה.. פרק ה'
6. תולדות..... פרק ו'

